DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-21 17:57
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/ledare/kolumner/varda-sveriges-framgangar/

LEDARE

Ledare: Vårda Sveriges framgångar

PUBLICERAD 2012-09-19

Kolumnen – Hans Bergström.

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Det finns mycket att vara stolt över i landet. Men den sociala sammanhållningen och företagsamheten måste skötas om.

Vett och förstånd har i avgörande moment dominerat över slagsmål och skrik på gatorna.

Man blir mer svenskt patriotisk av att bo utomlands. Iakttagelsen är enkel men inte trivial. För mig gäller stoltheten framför allt Sverige som ”The Land of Innovation” – ett land av ingenjörer, uppfinnare, forskare och företagare som bröt ny mark och orädda gav sig ut i världen. Även under efterkrigstiden finns mycket att vara stolt över, från Per-Ingvar Brånemarks titanimplantat till Wirsbos golvvärme, Kamprads möbellogistik till Rausings mjölkförpackningar, Lars Leksells strålkniv till Niklas Zennströms Skype. Sverige väcker intresse även med sociala innovationer, som nya pensionssystemet.

En stolthet handlar också om det ordnade civila samhället. Sverige har haft sitt mått av kriser och motsättningar. Men den civiliserade vanan har tagit landet genom kriserna. Kloka fackföreningsledare har förmått tänka längre än till det mest kortsynta organisationsintresset. Partier har kommit samman för nödvändiga reformer i stället för att fastna i slagord.

Inget land är befriat från problem, men gång på gång har svensk politisk kultur visat sig ha styrkan att ta itu med det som behöver göras. Vett och förstånd har i avgörande moment dominerat över slagsmål och skrik på gatorna.

Från min hembygd minns jag alla dessa vardagssvenskar, som noga studerade propositionsordningar i boken om föreningsteknik innan de gick till sina sammanträden. Det är tydligare i dag vad en sådan politisk kultur betyder för ett land.

Mitt i allt finns en ömsint oro för Sverige. Ingenting kan längre tas för givet. Även de mest ”svenska” av storföretag kan plötsligt försvinna (se Pharmacia). Den ekonomiska basen måste aktivt vårdas. Och hur länge kan vi leva på arvet från den mogna, kunskapssökande demokratiska kulturen i en miljö av sensationsjagande medier, ytlig celebritetshets och nervösa

organisationsledningar för vilka det blir viktigare att synas vara än att faktiskt verka?

Den stora svenska kompromissen kan beskrivas i olika termer – som ett handslag mellan arbete och kapital, som en jämvikt mellan kortsiktig anpassning och upplyst långtidsintresse, som en fruktbar balans mellan kollektiv sammanhållning och utrymme för det till sin natur starkt individburna entreprenörskapet.

Kärnan är att Sveriges framgång beror av att två grundelement samexisterar: å ena sidan den sociala sammanhållningen i ett land med stark egalitär tendens, å andra sidan incitament för ansträngning och risksatsning i ett näringsliv exceptionellt utsatt för global konkurrens. De båda elementen kan understödja varandra, vilket var ett huvudtema i Globaliseringsrådets rapport häromåret. Men de kan också komma att motverka varandra, om de inte båda ges utrymme och hanteras med djup insikt. Det vore vägen till nedgång för vårt Sverige.

Vi behöver inte bekymra oss om det politiska värnandet av ”välfärdsstaten”. Trycket på högre pensioner, mer vård, bättre a-kassa och sjukförsäkring kommer alltid att finnas där. Artiklar om ”klyftor” och ”vem vinner, vem förlorar” fortsätter att dominera journalistiken.

Det stora hotet mot social sammanhållning är i dag ett helt annat, nämligen en invandringspolitik som inte fungerar. Anna Dahlberg bröt ett tabu med sin signerade ledare i Expressen den 9 september, ”Vi måste välja väg i flyktingpolitiken”. Dahlberg visar att Sverige är ”något av ett unikum i västvärlden” vad gäller antalet människor vi tar emot från särskilt Afrika och Mellanöstern. Nu kommer också vågen av anhöriginvandring.

Det stora omfånget av flyktinginvandring från Afrika och Mellanöstern, där få kan få arbete, går inte att förena med finansieringen av svensk välfärdsstat eller med den arbetsmarknadsmodell som är en del av det svenska samförståndet. ”Vi måste förr eller senare välja väg”, som Anna Dahlberg konstaterar. Men den politiska situationen gör att alla etablerade partier väljer att blunda.

Detta håller inte särskilt länge. Den dag ”socialbidrag” i folklig föreställning blir liktydigt med ”invandrarbidrag” spricker samhällskittet.

Vården av det andra grundelementet, företagsamheten, kräver en upplyst befolkning. De flesta i Sverige i dag har sina synligaste intressen knutna till de offentliga utgifterna. I varje befolkning kommer därtill arbetstagarna att vara fler än arbetsgivarna, de medelutbildade fler än de verkligt högutbildade, de mediokra fler än de lysande talangerna, de trygghetsinriktade fler än de risktagande entreprenörerna.

För att värna detta andra nödvändiga element för Sveriges framgång fordras därför att framsynta ledare sätter in åtgärderna i ett större sammanhang, upplyser väljarna om Sveriges växande sårbarhet i den globala ekonomin, tar ansvaret för att lägga fram

och motivera anpassningar som inte genast kan kläs i enkla termer av plånbokspolitik.

Sverige har nu – osannolikt kan tyckas – begåvats med ännu en verklighetsseende socialdemokratisk ledare av denna kaliber, i Stefan Löfven. Med sitt val av fokus på en framsynt näringspolitik, liksom sin ton i det offentliga samtalet, påverkar han för lång tid den miljö i vilken svensk politik formas. Måtte hans eget parti inte rycka undan mattan under Löfven på kongressen i april.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt